

Helena Virić Gašparić: Pretvaram gusjenice u leptire

Razgovarali smo s Helenom Virić Gašparić, uspješnom znanstvenicom, asistenticom na Agronomskom fakultetu i poduzetnicom o tvrtki Greener koju vodi, tehnologiji primjene ozona u zaštiti hrane, ljubavi prema prirodi, izboru karijere, ali i današnjim studentima, lovu na kukce...

Objavio **Zinka Kocijan** - 16.10.2022 u 22:33

Helena Virić Gašparić; fotograf: Hana Kocijan

Kada bi vas netko na cesti pitao da nabrojite pet hrvatskih znanstvenika vjerujem da biste kao iz topa izjavili – Ivan Đikić, Davor Pavuna, Igor Štagljar, Korado Korlević, Miroslav Radman... A što da vas isto tako zamole da nabrojite pet hrvatskih znanstvenica? Što biste rekli? U najboljem slučaju možda bi vam na pamet pala Zlata Bartol odnosno "teta Vegeta".

Helena Virić Gašparić uspješna je znanstvenica, magistra inženjerka agronomije, uskoro doktorica, te asistentica na Odsjeku za fitomedicinu Zavoda za poljoprivrednu zoologiju na zagrebačkom Agronomskom fakultetu. Razgovor smo vodile u šetnji pored jednog od maksimirskih jezera. Agronomski je fakultet smješten na samom rubu Maksimirske šume i Helena kaže da je privilegirana jer "ima najljepši ured na svijetu". Kako hrvatske znanstvenice i nisu česta tema naših medija na informacije o njoj niste baš mogli slučajno naletjeti. No, ako ste bili pažljiviji, možda ste ovu sitnu ženu vatreno crvene kose zapazili kao jednu od lanjskih stipendistica Nacionalnog programa "Za žene u znanosti" koji u Hrvatskoj provode L'Oréal Adria i Hrvatsko povjerenstvo za UNESCO.

- **Priznanje za izvrsnost u znanstvenom radu dobili ste temeljem disertacije čiji su rezultati važni za odabir održivih mjera zaštite poljoprivrednih usjeva od štetnika. Je li to vrijedna nagrada nešto promijenila u vašoj karijeri?**

Stipendija je značajno priznanje o važnosti teme koja je sve više aktualna, nagrada za vrijedan rad te u konačnici potvrda da strast prema onome što u životu radiš ostavlja trag na društvo. Drago mi da sam odabrana među 50-ak znanstvenica u Hrvatskoj čiji je doprinos zapažen i zabilježen.

- ***Stipendija se nadovezuje na vaš doktorat o dinamici razgradnje pesticida (neonikotinoida) u biljkama šećerne repe te njihov utjecaju na korisnu faunu. Obrana doktorata trebala bi biti krajem godine, a što nakon toga?***

Iza projekta financiranog iz sredstava Europske unije stoji snažan tim koji je odradio velik broj terena, prikupio na stotine uzoraka i obradio ogromnu količinu podataka. Tereni su bili na dvije lokacije (na području Vukovarsko-srijemske i Virovitičko-podravske županije) na kojima smo imali po 4 polja s različitim kulturama. Osim degradacije pesticida u biljkama, tlu i životinjskim uzorcima korisne faune, pratili smo i obnovu populacija trčaka i gujavica koji su važni organizmi u tlu. Osim samog doktorata, iz projekta je proizašlo i osam znanstvenih publikacija te brojna kongresna priopćenja. Obrana bi trebala biti krajem studenoga, a nakon toga nastavljam dalje na post-doc i u nove izazove kroz projekte koji su već prijavljeni ili odobreni.

- ***Ono po čemu se izdvajate od ostalih znanstvenica jest da ste pokrenuli projekt Go Green Ozonator koji nudi zamjenu za pesticide u zaštiti bilja i iz kojeg je nastao start-up, odnosno sad već tvrtka Greener (Green Environmental Research d.o.o.) u kojoj su uz vas i kolegica Darija Lemić i student Pave Ninčević. U kojoj ste trenutno fazi?***

Intenzivno razvijamo tehnologije primjene ozona u zatvorenim i otvorenim sustavima proizvodnje, odnosno skladištenja hrane. Veliki broj proizvođača je iskazao interes za primjenu. Imali smo i ozbiljnu ponudu za investiciju, no u ovom trenu smo odlučili fokus staviti na interni razvoj tvrtke. Iako su dosadašnji rezultati fantastični nemoguće je nakon samo godinu dana izbaciti novi, potpuno funkcionalni proizvod na tržište bez prethodnog sveobuhvatnog istraživanja. Mi smo primarno znanstvenici i dužnost nam je nešto dobro istražiti, dokazati i potvrditi prije nego idemo u implementaciju. Kad je u pitanju ozbiljna stvar, a proizvodnja hrane to sigurno jest, treba znati staviti nogu na kočnicu. Naša vizija je da paralelno razvijamo kvalitetnu i snažnu malu tvrtku koja će biti poveznica moderne znanosti i poljoprivredne proizvodnje. Imamo prijavljeno nekoliko europskih projekata, a ako budu prihvaćeni nadamo se da ćemo zaposliti još minimalno dvoje ljudi.

- ***Znači li da postoji mogućnost da u nekom momentu napustite znanstvenu karijeru i odete u poduzetništvo?***

Trenutačno ne bih napustila posao na fakultetu jer mi pridonosi veliko zadovoljstvo, no ako se tvrtka razvije, broj zaposlenika poveća i krenemo smjerom kojim smo zamislili, onda ništa nije isključeno. Mislim da je naša prednost to što ne trčimo za profitom, iako su nam upravo to često navodili kao manu u našem poduzetničkom pothvatu. U poduzetništvu je potrebno biti agresivniji, treba više samo promocije, ponekad je nužno i "napuhati" cijelu priču. Meni je koncept jasan i većina savjeta kolega iz poslovnog svijeta je zaista na mjestu. To su vrijedna iskustva no isto tako smatram da biti prizemljen i skroman nije nužno mana. Sada si mi taj stav možemo priuštiti jer Greener nije naš

jedini izvor prihoda, no svakako ćemo nastaviti raditi na izgradnji branda koji ulijeva povjerenje.

- ***Jeste li razmišljali o odlasku u inozemstvo?***

Jedno vrijeme jesam, no više ne. Sa svakog putovanja se vratim s istim zaključkom – treba upoznati svijet da bi znao cijeniti ono što imaš kod kuće. Hrvatska ima puno prostora za napredak, mnoge stvari bi mogle i trebale biti uređenije, no još uvijek mislim nam je dobro. Imamo prekrasnu zemlju, planine, more, ravničarski dio, a sve na tako malom prostoru. To je naprosto impresivno, mnoge zemlje nemaju ni približno takvu raznolikost. Slobodni smo izražavati mišljenja i stavove, imamo slobodu izbora. Generalno bi ljudi bili sretniji samo da imaju veća primanja i u tom slučaju bi većina problema nestala. Trebalo bi samo drugačije posložiti stvari. Konkretno, u poljoprivredi su velik problem loše izvedeni zakoni, neosiguran otkup, poticaji koji se dodjeljuju netransparentno i dugogodišnji izostanak ulaganja u cjelokupni poljoprivredni sektor.

- ***Na fakultetu radite u Zavodu za poljoprivrednu zoologiju i u vašem je timu osam žena? Je li to prednost ili mana?***

Omjer muškaraca i žena je na Fakultetu otprilike podjednak. Na našem Zavodu prevladava nešto veći broj kolegica, a radim u timu s njih sedam i funkcioniramo jako dobro. Volim raditi sa ženama jer su kooperativne i nešto smirenije. No, ne mogu reći da sam imala loših suradnji s muškim kolegama. Prilagodljiva sam u poslu i volim da su stvari jasne i transparentne – možda je i to razlog. Funkcioniram dobro u timu, a velik dio posla mogu odraditi i sama.

- ***Znači u vašoj sredini nema rodne nejednakosti?***

Iako je to tema o kojoj se dosta govori, nemam saznanja da na našem fakultetu ima takvih slučajeva. Realno, muškarci i žene nisu isti, niti fizički niti emocionalno te ne funkcioniraju na isti način, ali to ne bi trebao biti razlog za nejednakost u plaćama, pravima i obavezama dok god je posao odrađen kvalitetno i na vrijeme. U akademskoj zajednici su plaće određene koeficijentom, no treba imati na umu da, kada žena ode na porodiljni dopust, već je "u zaostatku" godinu dana, a možda i više. U našem društvu žene je i dalje ta koja, pretežito više brine o domaćinstvu i djeci, neovisno o razvoju vlastite karijere. Na moje veliko zadovoljstvo sve je veći broj muškaraca koji se odlučuju na korištenje porodiljnog dopusta.

- ***Vi ste ujedno i obiteljska žena, imate muža i četverogodišnju kćer. Kako to sve stignete?***

S velikom količinom samodiscipline i dobre organizacije. Moj dan je popunjen od jutra do navečer i nema puno prostora za odstupanja. Tako niti jedan aspekt ne trpi previše. Uglavnom ja kuham, vikendom unaprijed za dva-tri dana, negdje između riješimo ostale obaveze. Ako uspijem otići s prijateljima jednom u mjesec dana na kavu to je super, a uglavnom najviše slobodnog vremena provedem s djetetom pri čemu je najvažnije da njoj ništa ne nedostaje. Ne bih čak rekla da sam neka iznimka, koliko vidim svi danas žive "brzo i žestoko".

- ***Prštite energijom to se osjeti, no kako vi punite baterije?***

Ha ha, hvala! Dižem se rano, u 5:30 i pripremam sve za novi radni dan. Sat vremena za mene je od 6 do 7 sati kada odem u kvartovski gym. Moji tada još spavaju, a ja to vrijeme iskoristim za razgibavanje i fokusiranje misli. Odem nekoliko puta tjedno, ovisno koliko mi ostale obaveze dozvole. Čovjek mora voditi brigu o sebi, zdravlje je prioritet. Šalim se s trenerom da je moj cilj živjeti duže.

- ***Ne mogu ne primijetiti tetovaže? Koja je priča?***

Volim ih, jako. Nisam ljubitelj nakita, pa su tetovaže vrsta umjetnosti kroz koju volim provlačiti elemente koji za mene osobno nose neku simboliku. Prva je bila indijansko pero koje predstavlja određene životne vrline. Ova na ruci je rađena zbog moje kćeri koja se zove Aurora. Tetovaža prikazuje Auroru Borealis, predivan prirodni fenomen, koja je isprepletana zimzelenim stablom koja obožavam i svake godine zasadim nekoliko sadnica. To mi je bila poveznica. I tako dalje..

Helena Virić Gašparić; foto Hana Kocijan

- ***Od kud dolazi tolika ljubav prema prirodi? Je li netko iz vaše obitelji za to zaslužan?***

Nitko u obitelji nije prirodnjak niti se usmjerio na prirodne znanosti. Provodili smo vrijeme vani no ne sjećam se da su roditelji to posebno poticali kod mene kao što ja danas radim sa svojim djetetom. Mi aktivno istražujemo prirodu (s povećalom), učimo imena svih biljaka, već sad zna determinirati kukce. Mislim da je to kod mene prirođeno. Nisu me zanimale lutkice i šljokice nego sam bila mali hahar. Dubrava tada nije bila lijepo uređena kao danas, pola kvarta su bila gradilišta, močvare i šikare međutim u mojim očima je to izgledalo kao magična prašuma i beskonačan izvor inspiracije. Lovila sam guštare, izvlačila žablja jaja, spašavala miševе i ptice. Moji doma nisu bili presretni, ali me nisu sputavali. Smiješna je anegdota i mislim da je to bio znak da me čeka agronomija... kad sam u osnovnoj iz znatiželje zasadila grah uz vinovu lozu u dvorištu, i

naravno u međuvremenu na to zaboravila, sve dok susjeda nije pitala mamu kad ćemo imati berbu graha koji je visio posvuda.

- ***A kako se dogodio izbor srednje škole?***

Pred kraj osmog razreda mi je falila mi je jedna ocjena za 5.0 prosjek jer sam, začudo, iz biologije imala četvorku. Profesorica je pristala pitati me za peticu uz uvjet da naučim cijelu knjigu. Starija sestra od prijateljice mi je dala svoje tri knjige iz srednje škole koje su mi bile toliko zanimljive da sam na pročitala i naučila sve tri i svoju za osmi razred. Dan danas čuvam te knjige. Istovremeno smo svi raspravljali kuda u srednju. Neovisno o ocjenama znala sam da ne želim gimnaziju, nije me to ushićivalo. Prirodoslovna škola Vladimira Preloga, koja se tada zvala Kemijska i geološka tehnička škola, bila je među rijetkima koja je organizirala Dane otvorenih vrata. Otišla sam i zaljubila se na prvi pogled. Očito je to kod mene uobičajeno jer se isto dogodilo i s fakultetom. Nisam pogriješila ni u jednom slučaju.

- ***Radite i sa studentima. Koliko su današnji različiti od vaše generacije?***

Tijekom akademske godine družim se s 200-tinjak studenata od preddiplomskog do diplomskog studija, a imam i strane studente na razmjeni. To je ogromna paleta ljudskih karaktera i uvijek naučim od njih nešto novo. Moram primijetiti da su danas mladi nešto suzdržaniji u komunikaciji, no mnogo su sigurniji u sebe. Često to baš nije utemeljeno što se očituje kao drskost. To i ne čudi s obzirom na ono što primaju iz okoline. S druge strane imaju cijeli set saznanja i elektroničkih vještina koje su dobili zahvaljujući pristupu internetu i različitim aplikacijama pa zaista znaju oduševiti svojim idejama. U našoj izvannastavnoj aktivnosti "Entomološka grupa" studenti koje posebno zanima entomologija spajaju akademska znanja s nekim svojim vještinama. Jedna kolegica se bavi kaligrafijom, druga zlatovezom, neki prekrasno crtaju i oslikavaju materijale, izrađuju nakit s motivima kukaca u epoksi smoli. Generacije je nezahvalno uspoređivati jer se vremena mijenjaju, a mijenjaju se i ljudi pa to jednostavno treba prihvatiti i izvući maksimum od svakoga.

- ***Kako izgledan lov na kukce?***

Fantastično i uzbudljivo! Kao mini safari. Ponekad radimo praćenje brojnosti faune pomoću različitih svjetlosnih, hranidbenih ili feromonskih lovki. Ponekad kopamo rupe i tražimo tko se skriva, uvijek fotografiramo i objavljujemo edukativne sadržaje kako bi educirali širu javnost i naše studente. Druženje uz rad i smijeh na otvorenom je najbolji dio posla.

- ***Kojim stvarima volite najviše podučavati studente?***

Uživam predavati primijenjenu entomologiju jer tu prolazimo morfologiju kukaca, biologiju, ekologiju i štetnost i suzbijanje, što nam je u agronomiji presudno kod uzgoja kultura. Nalazim zadovoljstvo u tome što studente pokušavam "natjerati" na kritičko mišljenje i logično razmišljanje upotrebom znanja koje su stekli na drugim predmetima npr. u ratarstvu kojeg su položili ranije. Meni se čini da se desila neka neobična inverzija pa je ono što mi danas radimo na fakultetu nešto što se trebalo raditi ranije. Djeca su u osnovnoj školi zatrpana ogromnim brojem informacija koje uče napamet, a nekako im promakne naučiti kako učiti. Posljedica je da na fakultetu izgubimo dosta vremena na te

propuštene stvari. Studenti su pogubljeni jer na gradivo gledaju kao na prepreku i onaj tren kad ga savladaju automatski ga izbrišu iz memorije kako bi na to mjesto stiglo neko novo gradivo. I zato se zna dogoditi da se nakon tjedan dana više ničeg ne sjećaju, a to im stvara veliki stres. Vidim to najbolje na usmenim ispitima gdje studenti drhture, pa i zaplaču.

- ***Uspijete li to preokrenuti?***

Nije svrha fakulteta da ljude maltretiramo i rušimo, ali određena znanja se moraju savladati. Studenti bi trebali uživati u učenju, istraživanju i studentskim danima. Ima prekrasnih ljudi s kojima je zadovoljstvo raditi, pogotovo kada s njima provedemo svih pet godina. To je poput promatranja metamorfoze: iz gusjenice u leptira, i to je fantastično.

- ***Da se rodite ponovno da li biste u karijeri nešto napravili drugačije? Imate li savjet za mlade žene koje bi željele karijeru poput vaše?***

U izboru karijere sve bih napravila identično jer sam ostvarila svoj san. Radim ono što volim zato što sam odluke donosila na temelju svojih vlastitih želja i mišljenja. Nije se uvijek bilo lako izboriti, ali bila sam ustrajna. A bit ću i dalje. Mladim djevojkama bi savjetovala da budu hrabrije i da ne dopuštaju da im netko nametne svoja mišljenja ili govori što mogu, ili još gore, što ne mogu te da trebaju biti uporne jer stvari će se dogoditi, ali neće pasti s neba, već za to treba raditi. Ima jedan lijepi citat koji kaže: "Ako nešto dovoljno jako želiš, cijeli Svemir se uroti da ti pomogne". Bolji savjet od toga zaista ne mogu dati.

foto: [Hana Kocijan](#)

---

*Projekt izrade i objavljivanja serijala tekstova pod naslovom **Žene iz sjene**, autorice Zinke Kocijan, financijski je podržala Agencija za elektroničke medije, kroz projekt Poticanja novinarske izvrsnosti za 2022. godinu.*
